

Opinie Polaków o bezpieczeństwie w kraju i okolicy

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

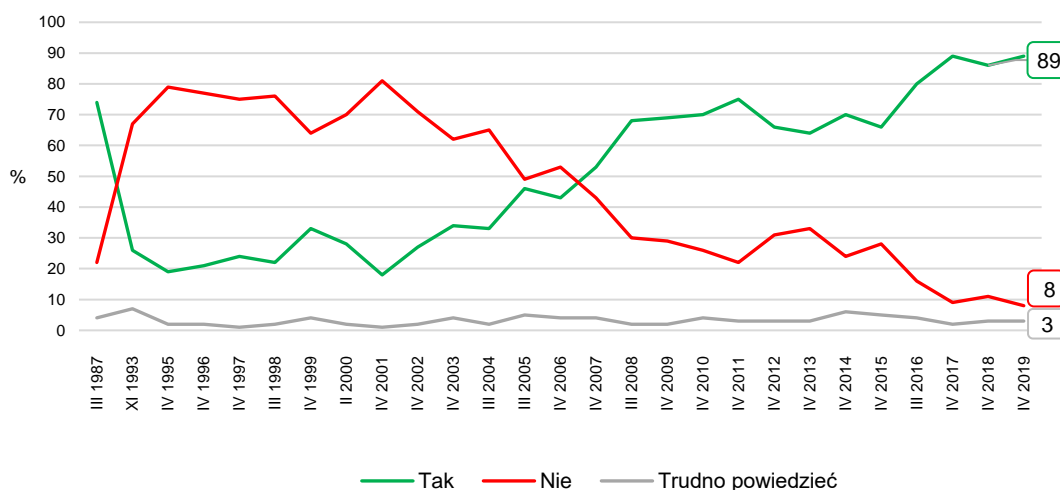
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Jak co roku wiosną zapytaliśmy Polaków o ich poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością¹. Regularnie badamy, czy Polska jest w opinii respondentów krajem bezpiecznym, czy w swojej okolicy czują się bezpiecznie oraz czy obawiają się, że padną ofiarą przestępstwa. Dodatkowo pytamy o kilka rodzajów sytuacji, które mogły się zdarzyć badanym. W ten sposób dowiadujemy się, jaka część Polaków doświadczyła kradzieży, włamania, pobicia, napaści lub innego przestępstwa oraz jak doświadczanie tych zjawisk zmienia się w czasie.

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA

Po zeszłorocznym nieznacznym osłabieniu przekonania, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie, nastąpiła korekta. Odsetek odpowiedzi twierdzących wrócił do poziomu z 2017 roku, kiedy wynosił 89%. O 3 punkty procentowe (z 11% do 8%) spadł udział odpowiedzi negatywnych, a na niezmienionym poziomie utrzymuje się odsetek osób niemających zdania w tej kwestii.

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?

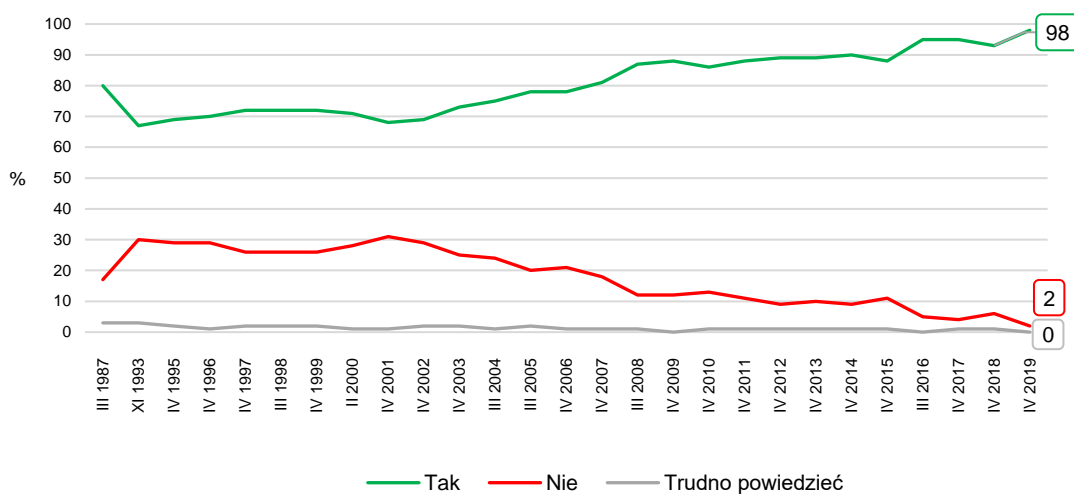

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (347) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 4–11 kwietnia 2019 roku na liczącej 1064 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Pozytywne opinie o bezpieczeństwie w kraju rosną wraz ze wzrostem wykształcenia badanych. Są też tym częstsze, im wyższe zarobki na osobę w gospodarstwie domowym. Różnice te są znaczne – wśród badanych o dochodach *per capita* poniżej 900 zł przekonanie, że Polska jest krajem bezpiecznym, podziela tylko 74% osób, zaś wśród respondentów zarabiających powyżej 2500 zł na członka gospodarstwa domowego – 95%. Istotnie rzadziej niż pozostali uważają, że w Polsce żyje się bezpiecznie, robotnicy niewykwalifikowani (70%), rolnicy (79%) oraz ankietowani oceniający warunki własnego gospodarstwa domowego jako złe (72%) – zob. tabelę aneksową 1.

Przekonanie, że okolicę miejsca zamieszkania badanych można nazwać bezpieczną i spokojną, jest niemal powszechne – podziela je 98% Polaków. Oznacza to jeszcze większy wzrost niż wobec poczucia bezpieczeństwa w kraju (o 5 punktów procentowych). Do 2% spadł w tym roku udział odpowiedzi przeczących i nikt z badanych nie uchylił się od wyrażenia opinii. W długookresowej perspektywie widać, że sytuacja w tym zakresie znacząco się poprawiła, zwłaszcza od początku XXI wieku, kiedy prawie co trzeci badany nie czuł się bezpiecznie w swojej okolicy. Obecnie obserwujemy rekordowo wysokie poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, które nie występowało nigdy dotąd.

RYS. 2. Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś), można nazwać bezpiecznym i spokojnym?

Opinie dotyczące bezpieczeństwa w okolicy miejsca zamieszkania są bardzo mało zróżnicowane w grupach społeczno-demograficznych. Najmniejszy odsetek pozytywnych ocen obserwujemy wśród bezrobotnych (91%), rencistów (94%) i badanych, którzy oceniają własne warunki gospodarstwa domowego jako złe (94%). W pewnych grupach poczucie bezpieczeństwa w bezpośredniej okolicy jest z kolei powszechne – wynosi 100% wśród praktykujących religijnie kilka razy w tygodniu oraz 99% wśród m.in. osób identyfikujących się z lewicą, pracujących na własny rachunek, kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem czy oceniających warunki swojego gospodarstwa domowego jako dobre – zob. tabelę aneksową 2.

POCZUCIE ZAGROŻENIA PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Wraz ze wzrostem ogólnego poczucia bezpieczeństwa widoczny jest także wzrost udziału osób, które nie obawiają się, że mogą się stać ofiarą przestępstwa. W tym roku dokładnie dwie trzecie Polaków nie czuje takiego zagrożenia (66%), a co trzecia osoba obawia się o swoje bezpieczeństwo (33%), przy czym tylko 2% – bardzo. To najniższy wynik, odkąd monitorujemy tę kwestię.

Mężczyźni znacznie rzadziej niż kobiety obawiają się o swoje bezpieczeństwo (odpowiednio 75% i 58% wskazań odpowiedzi „nie obawiam się”). Wysokie odsetki spokojnych o siebie obserwujemy też wśród najmłodszych badanych, tj. w wieku 18–24 lat (75%), średniego personelu i techników (72%), rolników (75%), a także osób o prawicowym światopoglądzie (73%). Istotnie częściej niż pozostali martwią się o to, że padną ofiarą przestępstwa, robotnicy niewykwalifikowani oraz bezrobotni (po 52% z nich obawia się tego), oceniający własne warunki gospodarstwa domowego jako złe (4,6%), ankietowani o dochodach *per capita* nieprzekraczających 900 zł (42%) oraz mieszkańcy ponadpółmilionowych miast (42%) – zob. tabelę aneksową 3.

Niezmiennie od lat bardziej niż o własne bezpieczeństwo Polacy obawiają się, że ktoś z ich najbliższych padnie ofiarą przestępstwa. W porównaniu z ubiegłym rokiem wyniki zmieniły się w granicach błędu statystycznego. Nieco ponad połowa respondentów (52%, wzrost o 2 punkty procentowe) jest spokojna o bezpieczeństwo bliskich. Niewiele mniej – 46% – Polaków martwi się, że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z ich najbliższej rodziny. Spadek w stosunku do ubiegłego roku również wynosi 2 punkty procentowe i dotyczy wyłącznie tych, którzy martwią się bardzo. Odsetek osób, które obawiają się, ale nie tak bardzo, nie uległ zmianie.

O bezpieczeństwo swoich najbliższych kobiety martwią się częściej niż mężczyźni (odpowiednio 46% i 60% odpowiedzi „nie obawiam się”). Poczucie zagrożenia przestępczością wobec bliskich rośnie wraz ze wzrostem wielkości miejsca zamieszkania – istotną różnicę widać zwłaszcza między miastami do 100 tys. i powyżej 100 tys. mieszkańców. Niespokojni o bezpieczeństwo swoich bliskich są częściej niż pozostali robotnicy niewykwalifikowani (56% z nich obawia się, że ofiarą przestępstwa może się stać ktoś z ich najbliższej rodziny), pracujący na własny rachunek (58%), osoby w wieku 35–44 lat (56%) oraz mieszkające w największych miastach (62%) – zob. tabelę aneksową 4.

TABELA 1

Czy obawia się Pan(i) tego, że może stać się ofiarą przestępstwa?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV '96	IV '97	III '98	IV '99	II '00	IV '01	IV '02	IV '03	III '04	III '05	IV '06	IV '07
	w procentach											
Nie obawiam się	30	37	35	40	31	34	32	39	36	45	43	54
Obawiam się	67	61	62	57	67	65	66	59	63	51	55	44
Obawiam się, ale nie tak bardzo	50	46	47	43	46	47	52	49	49	42	46	37
Bardzo się tego obawiam	17	15	15	14	21	18	14	10	14	9	9	7
Trudno powiedzieć	3	2	3	2	2	1	2	2	1	3	2	2

TABELA 1(cd.)

Czy obawia się Pan(i) tego, że może stać się ofiarą przestępstwa?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	III '08	IV '09	IV '10	IV '11	IV '12	IV '13	IV '14	IV '15	III '16	IV '17	IV '18	IV '19
	w procentach											
Nie obawiam się	59	58	53	61	59	60	53	49	62	60	60	66
Obawiam się	40	41	46	37	39	39	45	48	37	38	38	33
Obawiam się, ale nie tak bardzo	34	37	41	32	35	35	40	44	34	35	34	31
Bardzo się tego obawiam	6	4	5	5	4	4	5	4	3	3	4	2
Trudno powiedzieć	1	1	1	2	2	1	2	3	1	1	2	1

TABELA 2

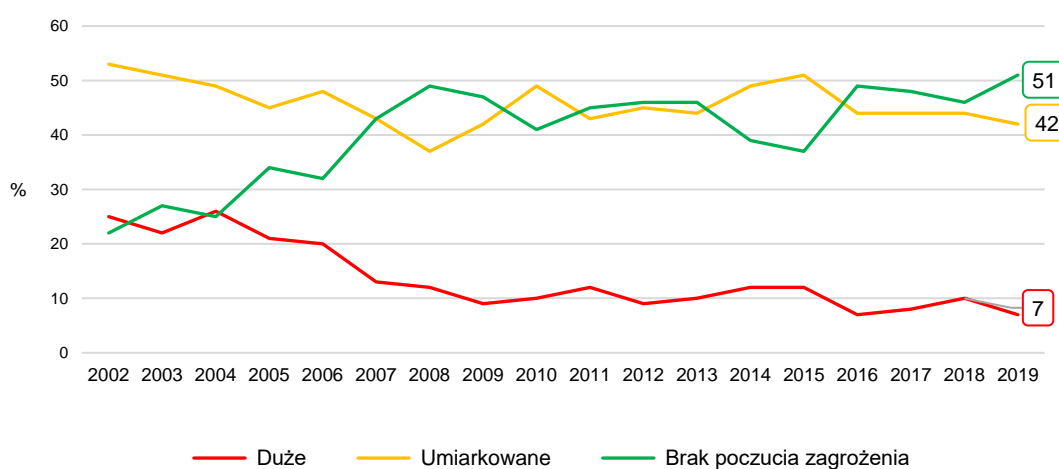
Czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IX '00	IV '01	IV '02	IV '03	III '04	III '05	IV '06	IV '07	III '08	IV '09	IV '10	IV '11
	w procentach											
Nie obawiam się	30	26	25	30	28	36	34	44	52	50	44	48
Obawiam się	67	72	74	67	69	61	64	53	46	48	54	50
Obawiam się, ale nie tak bardzo	42	45	50	47	45	41	45	41	35	40	45	39
Bardzo się tego obawiam	25	27	24	20	24	20	19	12	11	8	9	11
Trudno powiedzieć	3	2	1	3	3	4	2	3	2	2	2	2

TABELA 2 (cd.)

Czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?	Wskazania respondentów według terminów badań								
	IV '12	IV '13	IV '14	IV '15	III '16	IV '17	IV '18	IV '19	
	w procentach								
Nie obawiam się	48	50	43	40	53	52	50	52	
Obawiam się	50	48	55	58	45	47	48	46	
Obawiam się, ale nie tak bardzo	42	39	45	46	39	40	40	40	
Bardzo się tego obawiam	8	9	10	12	6	7	8	6	
Trudno powiedzieć	2	2	2	2	2	1	2	2	

Łącząc odpowiedzi na pytania dotyczące obaw o bezpieczeństwo własne oraz członków najbliższej rodziny, od lat tworzymy wskaźnik nasilenia poczucia zagrożenia przestępczością. Obecnie odsetek osób, które w ogóle nie odczuwają zagrożenia przestępczością, pierwszy raz w historii przekroczył połowę (51%). W porównaniu z wynikiem z zeszłego roku oznacza to wzrost o 5 punktów procentowych. Podobny udział osób co przed rokiem (42%, spadek o 2 punkty procentowe) wyraża umiarkowane obawy, tzn. na co najmniej jedno z pytań odpowiedziało „obawiam się, ale nie tak bardzo”. Co 14. respondent (7%) deklaruje poważniejsze obawy o siebie lub bliskich („bardzo się tego obawiam”) i jest to spadek o 3 punkty procentowe w stosunku do 2018 roku.

RYS. 3. Poczucie zagrożenia przestępczością

Duże poczucie zagrożenia jest częściej udziałem osób oceniających własne warunki gospodarstwa domowego jako złe (16%), robotników niewykwalifikowanych (15%), pracujących na własny rachunek (14%) i rencistów (13%). Nie deklarują go zaś w ogóle ankietowani uczniowie i studenci (0%). Stosunkowo wyższy niż w pozostałych grupach brak poczucia zagrożenia widoczny jest wśród mężczyzn (58%), pracowników administracyjno-biurowych (61%) i rolników (60%), a najniższy udział braku poczucia zagrożenia charakteryzuje mieszkańców ponadpółmilionowych miast (35%) – zob. tabelę aneksową 5.

OSOBISTE DOŚWIADCZENIA

Wzrost poczucia bezpieczeństwa znajduje odzwierciedlenie w osobistych doświadczeniach badanych. W porównaniu z ubiegłym rokiem spadł udział Polaków deklarujących, że w ciągu ostatnich pięciu lat coś im ukradziono (11%, spadek o 4 punkty procentowe). Na podobnym poziomie utrzymują się odsetki wskazań dotyczących włamania (6%), pobicia (3%), napaści i obrabowania (1%) oraz innych przestępstw (3%). Warto zauważyć, że nieuwzględnione w pytaniu przestępstwa to nowe formy,

wcześniej mniej upowszechnione: oszustwa internetowe czy finansowe (metody „na policjanta” czy „na wnuczka”), pojawiają się w spontanicznych wypowiedziach ankietowanych niejednokrotnie.

TABELA 3

Czy w ostatnich pięciu latach przydarzyła się Panu(i) któraś z wymienionych niżej sytuacji:	Odsetki odpowiedzi twierdzących (według terminów badań)											
	VI '99	VI '00	IV '02	IV '03	III '04	III '05	X '05	IV '06	IV '07	IV '09	IV '10	IV '11
– ukradziono Panu(i) coś	22	19	31	28	29	23	22	26	20	16	19	18
– dokonano u Pana(i) włamania (do domu, mieszkania, domku na działce, piwnicy, budynków gospodarczych)	9	8	17	14	17	13	11	16	11	10	10	9
– został(a) Pan(i) pobity(a) lub umyślnie zraniony(a)	4	3	5	6	4	5	4	6	5	4	3	3
– został(a) Pan(i) napadnięty(a) i obrabowany(a)	4	4	5	5	7	4	3	6	4	3	4	2
– stał(a) się Pan(i) ofiarą innego przestępstwa	4	5	7	4	6	5	3	6	5	5	4	4

TABELA 3 (cd.)

Czy w ostatnich pięciu latach przydarzyła się Panu(i) któraś z wymienionych niżej sytuacji:	Odsetki odpowiedzi twierdzących (według terminów badań)							
	IV '12	IV '13	IV '14	IV '15	III '16	IV '17	IV '18	IV '19
– ukradziono Panu(i) coś	17	15	16	17	12	14	15	11
– dokonano u Pana(i) włamania (do domu, mieszkania, domku na działce, piwnicy, budynków gospodarczych)	9	8	8	10	7	7	7	6
– został(a) Pan(i) pobity(a) lub umyślnie zraniony(a)	4	2	3	4	3	3	3	3
– został(a) Pan(i) napadnięty(a) i obrabowany(a)	4	3	3	2	2	2	3	1
– stał(a) się Pan(i) ofiarą innego przestępstwa	4	5	6	5	4	4	4	3

Relatywnie częściej niż inni ofiarami któregoś z przestępstw padały osoby w wieku 18–24 lat (28% z nich ma za sobą takie doświadczenie w ciągu ostatnich pięciu lat), mieszkające w miastach liczących ponad 500 tys. mieszkańców (28%), pracujące na własny rachunek (28%), uczniowie i studenci (27%) oraz ankietowani w ogóle nieuczestniczący w praktykach religijnych (27%). Najbardziej z jakiegokolwiek z badanych sytuacji przydarzyła się mieszkańcom wsi (11%), emerytom (11%), pracującym w prywatnym gospodarstwie rolnym (11%), a także osobom o dochodach *per capita* w gospodarstwie domowym mieszczących się w przedziale 900–1299 zł (9%) i uczestniczącym w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (7%) – zob. tabelę aneksową 6.

Po zeszłorocznym pogorszeniu poczucia bezpieczeństwa Polaków w tym roku nastąpiła korekta. Przekonanie, że okolicę miejsca zamieszkania respondentów można nazwać bezpieczną i spokojną, podziela rekordowo wysoki ich odsetek (98%). Znajduje to potwierdzenie w danych dotyczących bycia ofiarą któregoś z badanych przestępstw: udział odpowiedzi ankietowanych deklarujących, że zostali okradzeni, w ciągu ostatnich pięciu lat spadł o 4 punkty procentowe, do najniższego w historii poziomu. W efekcie poziom poczucia zagrożenia przestępczością również spada i już dwie trzecie Polaków w ogóle się nie obawia o to, że padnie ofiarą przestępstwa. Mimo to nadal martwimy się o bezpieczeństwo naszych najbliższych – wyniki dotyczące tej kwestii utrzymują się na zbliżonym poziomie od 2016 roku.

Opracowała

Marta Bożewicz